

ДЕТСКА ГРАДИНА № 63 „СЛЪНЦЕ”  
гр.София 1278, р-н Сердика, ул. „Стария кладенец” №2, тел.: 02/9367091,  
e-mail: dg\_63@abv.bg, <http://www.dg-63.eu>

---

**УТВЪРЖДАВАМ:**

**Мариела Григорова.....**

Директор на ДГ № 63 Слънце

Заповед № 34/15.09.2022 г.

**ПРОГРАМА  
ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ПРИОБЩАВАНЕ  
НА ДЕЦАТА ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ  
ЗА УЧЕБНАТА 2022/ 2023 г.**

---

Програмата е приета на Педагогически съвет с Протокол №1/15.09.2022 г.

Настоящата програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата от уязвимите групи се основава на **Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 – 2020)** и на **Плана за действие по изпълнение на националната стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 - 2020 г.)**. Тя се базира още на:

- ✓ **Закона за предучилищното и училищното образование;**
- ✓ **Наредба за приобщаващото образование;**
- ✓ **Наредба №5 за предучилищното образование;**
- ✓ **Наредба №3от 06.04.2017 г. за условията и реда за приемане и обучение на лицата, търсещи или получили международна закрила;**
- ✓ **Наредба №13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование;**
- ✓ **Наредба № 6 от 11.08. 2016 г. за усвояването на българския книжовен език в сила от 01.09.2016 г.;**
- ✓ **Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж „Европа 2020“;**
- ✓ **Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014-2020 г.);**
- ✓ **Междуинституционален план за действие за превенция на агресията и за засилване на сигурността в образователните институции;**
- ✓ **Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици за задължителна предучилищна и училищна възраст;**
- ✓ **Конвенцията на ООН за правата на детето;**
- ✓ **Конституцията на Република България;**
- ✓ **Международният пакт за граждански и политически права;**
- ✓ **Международната конвенция за ликвидиране на всички форми на расова дискриминация;**
- ✓ **Конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието;**
- ✓ **Рамковата конвенция за защита на националните малцинства;**
- ✓ **Декларацията за правата на лица, принадлежащи към национални или етнически, религиозни и езикови малцинства;**
- ✓ **Закон за закрила на детето;**

- ✓ Закона за защита срещу дискриминация;
- ✓ Рамковата програма за равнопоставено интегриране на ромите в българското общество;
- ✓ Световната програма на ЮНЕСКО и ООН “Образование за всички”;
- ✓ Управленската програма на българското правителство “Хората са богатството на България”
- ✓ Стратегията за развитие на ДГ № 63”Слънце” (2020-2024 г.) и др.

## **ВЪВЕДЕНИЕ**

### **В ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ПРЕДОСТАВЯНЕТО НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ ПРЕД ДЕЦАТА**

Личностното развитие на всеки човек е резултат от взаимодействията между него и неговото социално обкръжение т.е. ние се формираме, като личности в семействата, групите и общностите, в които живеем. Връзките и отношенията, които се изграждат между нас оказват влияние, и променят индивидуалния опит, и поведение; с други думи: това, което ни заобикаля има критично значение за изграждането ни като личности. През тази призма, подкрепата за личностно развитие в образованието очертава нова функция на детската градина като образователна среда за индивидуалния напредък и успехи. Необходимите взаимодействия между участниците в образователния процес са разписани в раздел "Подкрепа за личностно развитие на децата и учениците" ; глава "Децата и учениците" от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) и са разгърнати в Държавния образователен стандарт за приобщаващо образование (ДОС ПО).

След семейството, детската градина е естествената среда, в която продължават отношенията на децата. Те пренасят опита си от къщи и първоначалната привързаност към родителите заедно с потребността си да бъдат подкрепяни и разбираани.

В състояние на социална и икономическа криза, засегнала над 30% от българските деца, при нарастваща дистанция между семейството и детската градина и голям брой деца, които се отглеждат в т.нар. преходни семейства, психичното здраве, устойчивост и добруване на българските деца са застрашени. Затова е наложително детската градина, като средище, което събира на едно място голям брой деца, да осигури непосредствена възможност за превенция, интервенция при

възникване на криза, за специализирана подкрепа, или за бързо организиране на такава, при създадена се необходимост.

Образованието на децата в ДГ № 63 „Слънце“ се осъществява в рамките на единна културно – образователна среда, която създава гаранции за защита и развитие на отделните култури и традиции в рамките на обща образователна политика. Политиката на детската градина е насочена към всеобхватно, достъпно и качествено предучилищно образование за всички деца, без оглед на тяхната етническа принадлежност.

Приобщаващото образование е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете и на разнообразието от потребности на всички деца, чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето, и научаването, и към създаване на възможности за развитие и участие на децата във всички аспекти на живота на общността. То е неизменна част от правото на образование.

### **ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕТЕТО В ДЕТСКАТА ГРАДИНА**

На децата от ДГ № 63 „Слънце“ се предоставя обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие, която осигурява подходяща физически, психологически и социална среда за развитие на способностите и уменията им. Подкрепата за личностно развитие се прилага в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всяко дете от детската градина.

Всяка учебна година със заповед на директора се определя координатор, който координира работата на екипите за подкрепа за личностно развитие на децата и дейностите с педагогическите специалисти и с родителите във връзка с подкрепата за личностно развитие на децата.

Според потребностите на децата, в детската градина работят психолог, логопед и ресурсен учител.

## Обща подкрепа

### Обща подкрепа за децата в предучилищното образование:

Общата подкрепа на нивото на системата, обединява видовете образователна среда: междуинституционална политика за задържане и обхват децата в задължителна училищна възраст; образователни институции, центрове за подкрепа за личностно развитие, Общностен център – София, центрове за специална образователна подкрепа, регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващо образование, дирекция „Социално подпомагане“ и други, чиято функция е да подпомагат вътрешната структура за разгръщане на диференцирани подходи за посрещане на разнообразието от образователни потребности.

На нивото на детската градина, общата подкрепа свързва всички услуги, които представляват базисни грижи за физическото, психичното и социалното благополучие, мотивиращи и развиващи интересите дейности.

На нивото на детската група, общата подкрепа е адресирана към онези първи прояви на затрудненията пред ученето и социализацията, научаването и участието на децата, които с малко помощ могат да се преодолеят; или е насочена към ранно откриване на дарбите. На това поле се пораждат обучителните отношения и се откриват възможни начини на преподаване и учене, така че всяко дете да бъде прието, да може да участва и да постига напредък .

Общата подкрепа в детската градина се предоставя от учителите и от другите педагогически специалисти.

## РАННО ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОТРЕБНОСТИТЕ ОТ ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Ранното оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата се извършва в процеса на предучилищното образование в ДГ № 63 „Слънце“ от педагогическите специалисти. То включва:

1. Ранно оценяване на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения;
2. Определяне на необходимост от допълнителни модули за децата, които не владеят български език;
3. Определяне на необходимост от извършване на оценка от екип за подкрепа за личностно развитие на индивидуалните потребности за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на детето при:
  - ✓ Затруднение във физическото, познавателното, езиковото, социалното, сензорното, емоционалното, творческото развитие на детето спрямо децата от същата възрастова група;
  - ✓ Наличие на рискови фактори и обстоятелства в средата на детето;
  - ✓ Наличие на хронични заболявания, които възпрепятстват обучението и включването на детето в дейността;
  - ✓ Наличие на изяви силни страни на детето в областта на изкуствата и спорта.

Ранното оценяване на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения се извършва на децата от 3 години до 3 години и 6 месеца при постъпване за първи път на детето в детската градина. Оценяването се извършва, чрез скрининг за определяне на риска от възникване на обучителни затруднения. То се провежда индивидуално за всяко дете с писменото съгласие на родителя след информирането му за начина на провеждане. След провеждане на оценяването родителят се запознава с резултатите от него. В зависимост от резултатите, ЕПЛР на ДГ № 63 “Слънце“ съвместно с родителя определя за всяко дете дейности от общата и/или допълнителната подкрепа за личностно развитие.

На децата във възрастови групи – 5-6 години в ДГ № 63 „Слънце“, на които не е извършено ранно оценяване от 3 до 3 години и 6 месеца при постъпване за първи път в детската градина, се извършва оценка на риска от обучителни затруднения.

Ранното оценяване на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения се извършва след обучение на педагогическите специалисти от детската градина, които ще извършват оценяването, организирано и/или проведено от

специалисти на Държавен логопедичен център и на регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование. Провеждането му се наблюдава и подкрепя методически от специалисти от Държавен логопедичен център и РЦПППО.

### **ОБЩА ПОДКРЕПА В ДГ № 63 „Слънце“**

Общата подкрепа за личностно развитие се осигурява от постъпване на детето в детската градина, съобразно индивидуалните му потребности. Тя е насочена към развиване потенциала на всяко дете в ДГ.

Общата подкрепа за личностно развитие в ДГ № 63 „Слънце“, която е насочена към всички деца в групата и гарантира участието им в образователния процес, и в дейностите на детската градина включва:

1. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
2. Занимания по интереси;
3. Грижа за здравето;
4. Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;
5. Поощряване с морални и материални награди;
6. Дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
7. Логопедична работа.

Общата подкрепа за личностно развитие в ДГ № 63 „Слънце“, която е насочена към превенция на обучителните затруднения включва:

1. Обучение чрез допълнителни модули за деца, които не владеят български език;

2. Прилагане на програми за психомоторно, познавателно и езиково развитие;
3. Индивидуална и групова работа при установени езикови и/или емоционално-поведенчески, и/или сензорни затруднения.

Учителите в групата съвместно с останалите педагогически специалисти, които работят с детето, установяват напредъка на всяко дете, което е включено в гореспоменатите дейности, два пъти в рамките на учебната година, въз основа на материали от дейността му- рисунки и други творчески дейности на детето, както и в резултат на писмени становища от логопеда, психолога, ресурсния учител и от друг специалист за развитието на детето. За резултатите от напредъка на детето учителите изготвят доклад до директора в края на учебната година. Материалите, становищата и докладът се съхраняват в детското портфолио, и в личното образователно дело на детето.

#### Екипната работа включва:

1. Обсъждане на дейностите за обща подкрепа, в които се включват децата – обмен на информация и на добри педагогически практики с цел подкрепа на всички учители за подобряване на работата им с децата в групата.
2. Провеждане на регулярни срещи за:
  - ✓ Преглед и обсъждане на информация за обучението и развитието на детето;
  - ✓ Набелязване на конкретни мерки за обща подкрепа само за отделни деца.

#### Заниманията по интереси включват:

1. Обучение в дейности, които не са дейност на детската градина, чрез които се придобива допълнителна компетентност от детето.
2. Дейности за стимулиране развитието на личностните качества, социални и творчески умения и изяви на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование, образование за устойчиво развитие, както и за придобиване на умения за лидерство;



3. Изяви свързани с образователни, творчески, възпитателни, спортни и спортно-туристически дейности на общинско, областно, национално и международно равнище;

Грижа за здравето се осигурява, чрез достъп на децата до медицинско обслужване. За децата се организира здравно образование, здравословно хранене, първа долекарска помощ.

Децата се поощряват с морални и материални награди за високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за приноса им към развитието на детската общност, при спазване на чл.54 от Наредбата за приобщаващото образование.

Дейностите за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение имат за цел изграждане на позитивен организационен климат в детската градина, включително, чрез психологическа подкрепа.

Психологическата подкрепа се осъществява от психолог и ресурсен учител и включва:

1. Създаване на условия за сътрудничество и ефективна комуникация между всички участници в образователния процес;
2. Предоставяне методическа помощ на учителите за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение на детето;
3. Извършване на групова работа с децата и/или кризистна интервенция;
4. Работа със средата в която детето е- семейство, връстници.

Логопедичната работа се осъществява от логопед в детската градина и включва:

В случай,че при детето, което получава обща подкрепа не се отчита напредък три месеца, учителите на групата на детето, запознават родителя за необходимостта от извършване на оценка на индивидуалните потребности.

#### Допълнителна подкрепа

---

Допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата се предоставя въз основа на извършена оценка на индивидуалните потребности на детето. Оценката се извършва от екип за подкрепа за личностно развитие на детето, утвърден със заповед на директора на детската градина за конкретното дете. Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя в зависимост от плана за подкрепа на детето, в който се определят конкретните дейности за допълнителна подкрепа за личностно развитие и необходимите специалисти за предоставяне на подкрепата. За извършването на оценката родителя представя следните документи:

1. Заявление до директора;
2. Статуси от проведени предварителни изследвания и консултации – психологични, логопедични, медицински – при наличие на такива, в зависимост от потребностите на детето;
3. Всички документи свързани с здравословното състояние и социално положение на детето;
4. Протокол от ЛКК; ТЕЛК; НЕЛК, лична амбулаторна карта, епикризи и др.;

Допълнителната подкрепа на детето се извършва при спазване на чл. 70 – чл.166 от Наредба за приобщаващо образование.

#### **ВИЗИЯ:**

ДГ № 63 „Слънце” осъществява образователен процес, чрез който интегрира успешно децата от уязвимите групи, съхранява и развива етнокултурната им идентичност, или социалната им адаптация и спомага за изграждането им като пълноценни участници в него за успешната им подготовка за училище, при създадени равни възможности и утвърдени принципи.

#### **ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ:**

- **Законосъобразност** – съответствие на целите и на предлаганите дейности на законите и подзаконовите нормативни актове.
- **Кохерентност** – осигуряване на координираност и взаимна обвързаност на предлаганите политики и дейности, при сътрудничество на всички заинтересовани страни.
- **Партньорство** – активно и координирано участие на институциите за образование и обучение, другите държавни институции и гражданското общество, на децата и родителите в реализацията на политика за образователната интеграция на децата от уязвими групи.
- **Прозрачност и популяризиране на дейностите и резултатите** – значимостта на проблема предполага висока степен на информираност на обществото.
- **Приемственост** – осигуряване на непрекъснато действие, независимо от управленски или други социални промени и гарантиране на постоянство усилията и политиките за изпълнение на стратегическите цели.
- **Устойчивост на резултатите** – осигуряване на трайно и дългосрочно въздействие на постигнатите резултати.
- **Своевременност** – осигуряване на навременни адекватни мерки за предотвратяване на възможни рискове, за осъществяване на образователната интеграция на децата от уязвимите групи.
- **Отчетност, мониторинг и контрол** на реализацията на целия процес на образователна интеграция, включваща в себе си анализ и оценка на постигнатите резултати.
- **Иновативност** – разработване на нови подходи за равни възможности до качествено образование и успешна образователна интеграция на децата от уязвими групи.
- **Равнопоставеност**
- **Не на дискриминацията!**
- **Десегрегация**

## **ОСНОВНА ЦЕЛ:**

**Предоставяне на равни възможности и приобщаващо образование на децата от уязвимите групи, чрез пълноценна социализация на децата, гарантиране и осигуряване на равни възможности до качествено обучение, адаптация и социализация на тях и техните семейства. Осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата от уязвимите групи.**

#### **ПОДЦЕЛИ:**

- 1. Гарантиране на равни възможности до качествено образование за децата от уязвимите групи. Осигуряване на качествено образование и възпитание на децата от уязвими групи и приобщаване.**
- 2. Обхват и задържане в образователната система на децата за задължителна предучилищна възраст. Създаване на условия за успешна адаптация и социализация на децата от уязвимите групи.**
- 3. Повишаване на грамотността на децата от уязвимите групи, съгласно Национална Стратегия за насърчаване на четенето и повишаване на грамотността (2014-2020). Четенето - ключът за повишаване грамотността на нацията - допълнителни форми на педагогическо взаимодействие.**

#### **ОСНОВНИ ЗАДАЧИ:**

1. Осигуряване на допълнително обучение по БЕЛ на деца с майчин език, различен от българския и такива от други уязвими групи, когато е необходимо.
2. Повишаване компетентностите на учителите за работа с деца от уязвими групи, с оглед пълноценната им интеграция
3. Осигуряване на допълнителна квалификация за работа в мултикултурна образователна среда, комуникационни дейности за преодоляване на негативни нагласи, остарели стереотипи и дискриминационно отношение спрямо различните и/или уязвими деца от страна на целия колектив в ДГ .
4. Ранно/своевременно идентифициране на деца от уязвими групи, оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения с оглед оптимизиране на потенциала и намаляване дефицита в стартовите им позиции при

преход в училищна образователна институция.

5. Осъществяване на допълнителни дейности, занимания по интереси, културни и спортни мероприятия и организиран отдих в мултикултурна образователна среда, с отчитане на индивидуалните потребности и възможности на средата.
6. Мотивиране и активно включване на родителите в интеграционния процес и разглеждане на образованието като значима ценност за бъдещето на децата им.

## **ПРИОРИТЕТИ**

Равен достъп до ПО означава осигуряване на достъп на всички деца от уязвимите групи до съизмеримо по качество възпитание и образование.

За децата от уязвимите групи, които нямат равен старт (деца, недостатъчно добре владеещи български език; деца, в чиито семейства образованието не е приоритет и не са в достатъчна степен социализирани) да се полагат специални грижи с оглед тяхното пълноценно участие в образователния процес.

Равните възможности не означава еднаква грижа спрямо всички деца от уязвимите групи, а диференциране на грижата спрямо техните различни потребности.

Качественото образование и възпитание на децата, предполага непрекъснато надграждане на знания и умения, с оглед максималното развитие на потенциала на децата от уязвимите групи и възможност за пълноценна социална реализация.

## VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Дейности	Срок	Отговорник	Забележка
Провеждане на информационни кампании сред родителите за разясняване на взаимните ползи от интегрираното обучение на деца със СОП, деца с физически и ментални увреждания, и деца от етническите малцинства.	постоянен	Учителски екипи по групи	

Работа с родителите за преодоляване на негативните стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и децата с увреждания.	постоянен	Учителски екипи по групи	
Идентифициране на деца, които имат необходимост от обща подкрепа.	постоянен	Учителски екипи по групи	
Екипна работа на учителите.	Постоянен	Учителски екипи по групи	При необходимост
Определяне на координатор на екипа за оказване на подкрепа.	01.10.2022 г.	Директор	
Награждаване на децата.	Текущ	Директор	При и по определен повод за поощрение.

Предоставяне на допълнителни дейности, които не са дейност на детската градина, по желание на родителите.	15.10.2022 г.	Учителски екипи по групи	
Идентифициране на деца със СОП, деца в риск или други потребности.	Целогодишно	Учителски екипи по групи, логопед, психолог, ресурсен учител	Не по-късно от три месеца след идентифициране на нуждата.
Логопедична терапия, рехабилитация и консултация.	Целогодишно	Логопед	
Психологична подкрепа, психо-социална рехабилитация и консултации.	Целогодишно	Психолог	
Превантивни мерки за недопускане отпадане на деца от детската градина и по-конкретно деца от подготвителни групи.	Целогодишно	Директор, учителски екипи по групи	



Организиране и провеждане на „Училище за родители”	2022-2023 учебна година	Директор, учителски екипи по групи	
Стимулиране участието на деца с изяви дарби в конкурси, изложби и тържества.	Целогодишно	Учителски екипи по групи	
Стимулиране участието на деца от различни етнически групи в конкурси, изложби и тържества.	Целогодишно	Учителски екипи по групи	
Обучение на педагогически и непедагогически персонал за работа в мултикултурна среда	По график, съобразно плана за вътрешно-методическа дейност и квалификация	Директор и комисията за вътрешно квалификационна дейност за учебната 2022-2023 година.	

Програмата е отворена за допълнения и изменения през учебната година.